

Cumhuriyet 24.05.2003

Zümrüt'ten Akisler

Ülkemizde Yerbilimlerin Yüce Bir Kurumu: MTA

MTA'nın üzerindeki politik bulutlar dağılsın, ENSTITÜ bilimin açık ve güneşli havasını tekrar ciğerlerine doldurabilsin. Bakın o zaman, petrolden madene, çevreden depreme, bilimden zenginliğe giden yolda pek çok kulvar nasıl aydınlanacak. Zor değil, aklın sesini dinleyelim.

A. M. C. Şengör

16 Mayıs Cuma günü Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürü Sayın **Ali Kemal Işiker** İTÜ Maden Fakültesinde MTA'nın tarihi gelişimini, ülkemizin kaynaklarının bulunup değerlendirilmesine yaptığı katkıyı ve kurumunun geleceğe bakışını anlatan enfes bir seminer verdi. Dinleyiciler arasında MTA'ya önemli sıçramalar yaptırmış olan efsanevi genel müdürlerinden Sayın **Sadrettin Alpan** da vardı. Seminer'den sonra sorularımızın bazısını her iki genel müdüre birden yönelttik. İki kürsüde yan yana büyük bir içtenlik ve beceriyle sorularımızı yanıtladı, başarılarını ve dertlerini dile getirdi. Sonunda Sadrettin Bey döndü, halefini heyecanla ve alkışlarımız arasında kucakladı ve tebrik etti.

Sayın Işiker'in konuşmasından bir hafta önce, ben Ankara'da kendisinin ve kurmaylarının misafiri olmuşum. Bana MTA'nın son ürünlerini gösterdiler. 1961-1963 yılları arasında yapılan 1/500.000'lik Türkiye Jeolojik Haritası yenilenmiş, ülkenin yüzeyinin önemli bir bölümü renkli basılan 1/100,000'lik jeolojik haritalarla kaplanmış. MTA, ayrıca bir 1/25.000'lik jeolojik harita programı başlatıyor. Bunun yanında, 1999 depremlerinin hemen akabinde 1/100.000'lik yeni bir Kuzey Anadolu Fay Atlası hazırlamışlar. Bunlar önem ve değerleri bir sütuna sığdırılmayacak çapta işler.

Sonra yeni Tabiat Tarihi Müzelerini gezdik. Çok, ama çok etkilendim. MTA, kendi içinde yepyeni bir arşivleme, araştırma ve eğitim kurumu oluşturmuş. MTA Genel Müdürlüğü ile YÖK yeni bir protokol imzalamayı planlıyor: Bundan sonra Türkiye üniversitelerinde yapılan tüm jeoloji, jeofizik, fiziki coğrafya tezlerinden birer kopya, malzemesiyle birlikte MTA Müzesine teslim edilecek; orada arşivlenerek kamuya açık dosyalar haline getirilecek. MTA bunlardan uygun gördüklerini yazarlarıyla anlaşarak makale veya irdeller halinde yayımlayacak, tüm bilim dünyasına sunacak.

Bu daha geçen yüzyılda atılması gereken bir adımdı. Bugüne kadar yapılmadığı için Türkiye'nin nice değerleri, toplanan nice bilgi, belki milyonlarca saat emek heba olup gitti. Bu protokol buna engel olacak. Hem MTA Müzesi bir araştırma ve arşivleme merkezi olarak zenginleşecek, hem de ülkenin yerbilimsel veri tabanı sağlam bir temele oturtulacak. Bu çabalarından ötürü MTA ve YÖK ne denli kutlansalar azdır. MTA müzesi bir doğa tarihi merkezi olarak, giderek ülkemizin flora ve faunasını da içerecek, iklimiyle ilgili sergilere de yer verecek. Bunun yanında tüm dünyamızın doğal zenginliklerini de vatandaşımıza tanıttacak.

Politikacların eli orada

Ama çalışan ve didinen MTA yaralı! Bu gözde kurumumuz politikacılarımızdan bırakın yardım görmeyi, sürekli tırpan yiyor. Önce 1983'de Atatürk'ün ona verdiği enstitü kişiliği elinden alındı, alelaide bir genel müdürlük seviyesine inidirildi. Politikacıların iştahını kabartıyor MTA. Geniş bir teşkilatı, zengin tesisleri var. Bunlar partilerin adam yerleştirmek ve tesisleri kullanmak için ideal av sahaları. Bu yüzden büyük bir bölümü işlevini yapamaz durumda.

Başına yapabildikleri kadar hep politik adamlarını yerleştirmeye, sonra da MTA'yı didiklemeğe bayılıyorlar politikacılar. Halbuki MTA, yüksek düzeyde teknik bilgi gerektiren, ülkemizin yaşamsal gereksinimlerine cevap vermek için kurulmuş son derece önemli bir kurumdur. Hammaddemizi, enerjimizi, madenimizi, suyumuzu MTA arar, bulur, işleticiye devreder. Bunları yapabilmek için ülkemizin fizikî coğrafyasını, jeolojisini, jeofiziğini MTA inceler. Bu sorumluluk ve rolleriyle MTA Türkiye'de yerbilimlerinin patronudur. Halbuki Atatürk'ün o enfes 1935 yarasını dama atan şimdiki yasalar, MTA'ya arama yapmak için alelaide bir şirket gibi ruhsat alma zorunluluğu getiriyor. İşletmeci değil, biliimsel bir arama kurumu olan MTA'ya bu zorunluluğun getirilmiş olması yalnızca komik değil, ülkemiz için büyük bir zarardır da.

Şimdi pek hoş bir tesadüf olarak MTA Genel Müdürü MTA içinden yetişmiş bir yerbilimci. Kurumunun tarihine, görev ve sorumluluklarına detayıyla vâkıf, çalışkan bir jeolog. Hepimiz gibi, MTA'ya Atatürk'ün vermiş olduğu Enstitü hüviyetinin iadesini arzuluyor. Kurumunun teknik özelliğini vurgulayarak herkesten, üniversitelerden, şirketlerden ve politikacılarımızdan MTA'nın teknik sorumluluklarını yerine getirebilmesi, daha refah, daha bilimsel, daha zengin bir Türkiye hedefine daha iyi, daha büyük bir heyecanla hizmet edebilmesi için destek bekliyor. İstedikleri öyle ahım şahım şeyler değil. Ayağımızdaki tökezleri kaldırsınlar, bir de gölge etmesinler, bu bile yeter, diyor. MTA'nın üzerindeki politik bulutlar dağılsın, ENSTİTÜ bilimin açık ve güneşli havasını tekrar ciğerlerine doldurabilsin. Bakın o zaman, petrolden madene, çevreden depreme, bilimden zenginliğe giden yolda pek çok kulvar nasıl aydınlanacak. Zor değil, aklın sesini dinleyelim.